

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
 Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Övernaturliga väsen, Magi,

Nöjen, Kyrkoliv, Resor

och handel med trävaror

m.m.

• 2+39 sid.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
 Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

<u>Innehållsförteckning.</u>	1 - 2
	sid.
Meddelarupplysningar	1
Bergtagen (i ett berg i angränsande Hörja socken)	2
"Väktarna" (vättar)	3
"Väktaljus" (meddel. har ett sådant)	4
Skogsnuvan i gestalt av gammal käring	5
Lappskott, lindbark o. lappskan	6
Röka sig vid sjukdom	7
Ångerstål i kärnan	8
Att höken ej må taga hönsen	9
Brudkrona; mjölk från gilleslaget (ä. annan förning)	10
Påskägg. Långfredagsris	14
Majstång och Valborgsmässan (majstången har inte varit begagnad i meddel:s minne, eldar även ur bruk)	15
Ungdomens samlingsplats	18
Leipzigs portar	19
Kyrkan prydd vid invigning (1905). Jordfästning	20
Ringningen i kyrkan	21

forts.!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—♦—Innehållsförteckning.

2

	sid.
Örtakvastar (kyrkogång)	22
Folkbiblioteket	25
Året 1868	26
Sålde kyrksilvret att köpa mjöl 1869	27
Thålig ek där det bott människor	28
Resor och handel med trävaror (sälja och taga säd med hem, när man gjorde resorna, salt från Hälsingborg, bud åt andra, bönder från slätten tingade ibland vid besök i Göinge, vänskapsband, matsäcken, foder till stutarna, extra långvagn säljes av köraren, köpa filbunke i Lund, stutarna besa, spökeri på landsvägen, uppköpare och andra köpare, sågverk)	29
Brytgille	37
Brytvisor	38
Vakta kreatur	39

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
 Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Meddelaruppgifter.

Meddel. Hilma Paulson, änkefru, har alltid bott i socknen. Fadern, från Villejö socken och modern, född i Röke socken, hade en gård i Kädarp by, och meddel. och hennes man ha ävenledes haft lantbruk samt meddel. är sammanska.

Modern var född i Kädarp 1842 (se sid 17)

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år ~68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Bergslagen.

Mor - antagligen var det hon, eller kanske de var morfar-
berättade om det där släktet i Klöjva, där troligen skola bo.
det är i ett berg, som heter Vedema'.

En flicka skulle vara bergslagen här. Och man ha-
de chodat för söka på något sätt att få henne tillbaka.
Men det lyckades inte. Det saades att det var de som
hade sett henne då nån för i hörn på när kyrkklockor-
na ringde.

Men en var det så att blivden drog där i Ve-
dema' hall, och sedan på upphörde det att vara borta
där.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

"Väktarna."

Om väktarna trodde man att de visade sig som små
ljus, små lågor. De gingo upp i vaggorna till barnen.
Jag förmodar att föräldrarna trodde att barnen
milde inte bra av det.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Uppptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
 Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
 Upppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

"Värlajns."

Jag har ett litet värlajns, som far fick i Kalle, som han tog hem. Jag hade det låg på ett arkfat o då kom fru Knös, hon var från Gualöv vid Torne-Ljungby. "Ja så, du har ett värlajns," sade hon. - Hon kallade det "värlajns", men vi hade alltid sagt "värlajns".

I mitt hem i Kålarp var det ett annat värlajns. Om detta sade min mor att det hade hon haft i vaggan för oss, när vi var små. För att "värlajns" inte skulle göra oss illa. Detta värlajns hade en gammal moster till mor, som hette Pernilla, hittad bort vid Kristiansstad. Hon brukade gå till Kristiansstad o sälja vionader som hon spann o värde. Hon värde bl. a. mjölkerts ochalar. Hon bodde hos morfar o morfar i Kålarp.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Skogsruvan i gestalt av gammal kärning.
När jag var en 14-15 år skulle jag gå till ett ställe långt upp i skogen. Då såg jag en kärning gå framför mig o tänkte att jag skulle skynda mig att gå, så fick jag öst-skap. Jag brukade då gå o läsa utantill stycken ur bibliska historien, som jag tyckte var så roligt o bäst det var, så var den där kärningen borta. Jag tillade mej omkring, när jag kom fram dit där hon hade för rummet, men där sågtes ingenting, o när jag kom hem, såd man att det var skogsruvan jag såg. Man ansåg att hon för honom, när man nämnde Fräbaldus namn o hon hade antagligen gjort det då, för Fräbaldus namn fanns väl i de där styckena jag gick o lärde. Men det var inte på något sätt något som var ovanligt i hennes klädel.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Lappskott, lindbark ö lappskan.

Det kom lappar här nere - förfärligt otäcka ibland -
och det hade kommit en lappskan till ett ställe i
Ledhult i Villsjö socken. Men man tjänade på
den gården sedan, många år efter att det hade
hänkt.

Så hade lappskan sagt: "De skylla oss för
att vi åstadkomma lappskott, men de fria dem
nog, genom det att de röka sig med lindbark."
Det växte en lind på det stället. Annars så äro
lindar inte något vanligt träd. Och kvinnan
på stället, talade om det för lappskan, att de
hade en lind. Lappskan gick då ut ö bet i
barken, varefter lindan vissnade ner.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år ~68; Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Röka sig vid sjukdom.

På enast som någon människa var i lämnande, skulle de röka. Man hade vissa saker som man lade på en järnpanna ö kände på, men meddel. har aldrig sett det införas ö vet inte att det också i socknen under hennes tid. Kunt skulle där emellertid vara med i det, som man skulle röka med, samt dyvelsträke, har hon hört. "Älvana näver" (ordet har aknt accent på första stavelsen) begagnades bestämt även för alla ändamål. ~ I detta sammanhang kan nämnas att med "älvabläst" (aknt på första stavelsen) menas en åkomma, vid vilken det slås upp små röda teckningar på kroppen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Nilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Ängerslåt i kärnan.

När mor satt vid kärnan en gång, och smör
inte ville laga ihop, kom det en gammal gub-
be in i något ärende. Det var en av våra
grannar. Nils Torkel. "Jag skall säga dig,
vad du skall göra," sade han till mor. "Du
skall slå en bit ängerslåt i kärnan, så får
du nog smör."

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år ~68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

All höken ej må laga hönsen.

Meddel. var som barn med sin mor hos en gumma, som hette Pissela [sissela]. Modern hade tagit några ägg med sig till gumman, vilken själv inte hade några höns. De kommo att tala om att höken hade tagit höns för mor. "Du skall lägga en "vasssten" (d. v. s. en brysten all bryna lian med) i kakelugnen, så låter nog höken vara den", sade gumman. ~ "Tror du det", frågade mor. - "Ja, det tror jag," svarade hon.

Jag tror visst inte att mor lade någon vasssten i kakelugnen, för mor trodde inte på sådant.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Brudkrona: mjölk från gilleslaget. 1-4

Den första brudkronan som jag såg, såg jag när jag var
där vid bröuopel med mjölk. Det var vid Ljungahuset i
Käddarp. De närmaste grannarna lämnade mjölk
dit. Mor hade följt mig dit, för jag var liten o kru-
kan tung o porten var svår att öppna. Brudens
mor tog emot min mjölk o bad mig komma in
o sitta o då skulle brudparet köra till kyrkan o
viga. Men jag var där tills de kommo tillbaka. Det
tog ju tid. Vi skulle fört ha kaffe o sedan skulle vi
sitta en stund o sedan skulle vi äta. Det var ju fler
än jag som var där med mjölk. Till kaffet fingo vi
bullar o även en sort som de från äldre tider kalla-
de risbullar o mördegbullar. Risbullarna l. "ris-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gärdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

2
bakkerna" var av vetmjöl ö socker ö smör ö "flöd"
(d. v. s. sur ö tjock grädd, så länge som den var
lunn, så kallade de den för grädd). Man kavlade
degerna ö skar ut den i fyrkantiga bitar samt skar el-
dan med sporren in i långa snitt, samt vidgade delar-
na. Man brödde lite krossocker ovanpå, men det hade
de ju inte annat än de måste riva det på rivjärn.
Mördegkakorna, det var mandelmussor, men jag
tror inte det var mandel i dem, men det var gott
om smör i dem. Utom de kakor vi fingo till kaffet,
fingo vi även med hem i spannet framför aut
en brödhörna. En brödhörna var vanligtvis häl-
len av en fjärdedels kaka, klyvd på samma sätt som

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

3

man klyper ut fjärdedelarna av kakan. Till kaffet hade vi gräddor, samt en sorts socker, som kallades kaksocker. Efter kaffet fingo vi sedan - som nämnt mat - smör, ost, kolt, fläsk & svin. Någon gång - för jag var med mjölk till fler ställen sedan minns jag också att vi fingo makaroner till det kolta fläsket. Och på ett ställe fingo vi "kasskål". Där stod dricka med socker eller sirap - man kunde ha vilket som helst, men sirap blev nästan bäst - på östlagnen & det var moran titt som oftast & rörde i. Jag tror än vi "rör" den med skedar usamma fat. Den var ljum ungefär som lite nymjölkad mjölk. Jag tyckte det var väldigt gott. Den där buden, det var Petronella Persson.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år ~68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

4
hon hade också en korma på huvudet. Den var liu stö-
ta delen gjord av papper - "silvrepapper" ö "guld-
papper", som var kläta på en stomme av stålbräd;
när hon rörde på sig så klingade det lite i kro-
nan. Man sade hemma att det var en av Faller-
Johannes kronor. Denna Faller. Johanna hade
tre kronor, som hon själv hade gjort ö sedan
hyrde ut. Denna gumma bodde i Belgalt.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

Påskägg. Långfredagaris.

Påskägg skulle vi ha påskdags morgon. Det var allmänt i hela socknen. Där det var döngor o pigor, skulle man tälola om vem som kunde äta flest ägg.

Det var visst inte brukligt under tid som jag minns, men man talade allmänt man o man emellan om långfredagsris, o om att det skulle ha hört till för.

5677

ACC. N:R.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
 Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år ~68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

Majslång och Valborgsmässan. 1-3
 När meddel. var ung, hon var barn i gick i skola
 så fanns där på Röke väng en hög slång. Den
 var nog så hög som en flaggslång. Den såg vi
 dag efter dag, o skundom tog det på att vi skul-
 le dit bort o "el på majslången". Slången kall-
 lades nämligen majslången. Det cynts en liten
 smula av måbning på slången. Det hade
 tydligen ursprungligen varit en slinge målad i
 grönt runt slången uppifrån o ändå ner. Det
 var inte annat än en rak, smärkel slång.
 Men sedan en gång då vi kom o gick till skolan,
 då hade den där majslången blivit kall. Det var
 en åker, som den stod i, men där var stått, så jag an-

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68; Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

2
tar att det hade gått bra all denna dö. Men det var in-
te vanligt då, o inte heller har jag hört med sä-
kerhet något om att man varit där o dasset
innan för länge sedan. Men jag antar att man
kunde ha varit där o haft sådant där lutt-
lagille, ty det har man haft här för länge
sedan. När jag var barn o gick i skolan, fick vi
läsa böcker i lärobiblioteket - vi som var ank-
tagna att läsa. fingo låna med oss böcker
hem att läsa - o då lånade jag en bok, som
det stod om luttlagille, o när jag läste om det
hemma, då sågde minn för allra om att
det varit luttlagille i Röke också. Kanske det ha-

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Västra Göinge Adress: Gärdby
 Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -68; Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

3.
 de varit före hennes tid redan. Modern var född
 i Kjindaf by 1842.

Valborgsmässoafton skulle man
 kvätta sig i vatten, som rinner mot norr. Det
 skulle vara för att de skulle bli fria från. På t. ex.
 vad det gäller en bärre, som korsar vägen i Belg-
 at by.

Beldar - fullständigt ur bruk under meddel:s
 uppväxttid - har man nu begynt med vid val-
 borgsmässoafton nu igen. Meddel:s föräldrar
 ha emellertid beklagat majlida, men jag blev
 inte sjuk på or det hade varit här i närheten
 eller annor ställe som de sett det.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -69 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18

Ungdomens samlingsplats.

Det har legat ett bränneri ope i Röke, ö där brukade
de dansa på evalseppet. Med svärskeppet me-
nades en ganska stort golv, som låg ute i det
fria. Det var också inte något tak på det. Det
hörde till bränneriet. Man kokade ju potatisen.
ö man bredde utesen ut märken på det där gol-
vet att svalna.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år ~ 68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Leipzigs portar.

Som barn höjde jag gamla orddale - de hette Modig & andra
som gick omkring på församlingen - de talade om
Leipzig. Där skulle vara så förskräckligt stora portar &
där hade de portar för hästspilning. De som bodde i
Leipzig hade portar för portarna hästspilning.

ACC. N:R.

5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

Kyrkan prydd vid invigning. Jordfästning.
När grunden invigdes till nya kyrkan här d. 17 maj
1905 - man murade in ett litet skrin med pengar o. dyl. -
då var de låga murarna prydda med granar o. björkar.

Den gamla kyrkan var det så fränga dörrar
till, så när det någon gång hände att det var något
likt, som skulle joräfstas i kyrkan, så fortog det
mycket arbetet med att kränga in kistan genom
dörröppningen, för att ringen av den höglidlighet,
som den annars skulle ha haft.

Det var i min barndom ännu van-
ligt att barna liden på bår från byarna till kyr-
kan.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68; Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

Ringningen i kyrkan.

Helgmålsringningen kallas för att "det ringe för
solen."

Innan här blev två lekbor, när den nya
kyrkan byggdes ca 1966, klämtade man vid
sammaringningen till högmässan: först
tre gånger ösblar en paus, så tre gånger igen,
följt av en paus ö sedan tre gånger, så det
blev nio gånger. Och så började man
ringa.

"Första gång" ringes två ö "andra gång"
en timma före högmässans början, och
sammaringningen sker då prästen kom-
mer.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
 Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -68; Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

Örtakvavan.

1-3

På ena sidan här böjdes bli blommor, så brukade flickor-
 na ö lägga en blomsterbukad Gjordes t. ex. när man
 gick till kyrkan. Gamla gummor, som var gamla,
 när jag var barn, så hade de, när de gick till
 kyrkan, så hade de först en stor schal, hoplagd,
 som de bar under vänstra armen. I den där vänstra
 handen, som de hade lite fram rakt hade de fyra
 saker. Vedent en scharly näsduk [gäla näsduk],
 ovanpå denna psalm boken ö ovanpå psalm boken
 en liten broderad näsduk ö överst lite lavendel
 t. dylikt. Ingenting skulle då vara till att sny-
 ta sig i, för de "söt sig på fri hand för
 det mesta". I slutet för scharly näsduken -

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Västra Göinge Adress: Gärdby
 Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -68; Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

2

med vad vi nu skulle kalla persiskt eller orientaliskt
 mönster ~ kunde man ha en halvstor svart duk.
 På huodet hade de klara trössor. De var vita o-
 glyva. Att lukta på: en liten bukett av lavendel,
 isop eller kryddnejlikor o salvia. Det piggade
 opp dem lite. De som hade långt hade någon god
 kaka i den ena fickan. En del hade en snustosa.
 Vissa var yngre brukade inte åtminstone inte
 allmänt att ha örlakvaster. När dessa gum-
 morna var flickor, då togo de med sig örla-
 kvastarna för all redan efter gudstjänstens
 slut ge dem till de pojkar, som de så småningom
 med, o dessa voro så mycket för sina örlakvaster

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
 Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -68; Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

3

sedan. De samlade nämligen på dem. "Den östakras-
 ten fick jag av den ö den flickan", sade de. Idessa
 östakraslar hade man ofta också geranium, samt
 blommor med färger, utom de ovannämnda kryd-
 nejlikorna således även pyllor (d.v.s. bellis); i
 sina tuffor hade man också vallmo ö pioner
 - men man skulle akta sig så att man in-
 te luktade på pionerna mid sommardagen,
 för då fick man kräfla i näsan.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -69 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25

Folkbiblioteket

På en bröllop, som Anna och Nils Paulsson i
Kådisar hölls - här de gifte sig - ca
1864, började man samlas ihop pengar som
grundplåt till ett folkbibliotek i
socknen, vilket sedan snart bilda-
des.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
 Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

Årel 1868.

1868 kom regn vid Laremassotid ö polatisen
 stod grön vid flyddnings tid ö det blev
 blid vinter. Man fick genom detta, o-
 vanligt mycket polatis, ö kunde ha
 klutasku ute till mycket långt fram
 på hösten.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68; Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

27

Säide kyrksilvret att köpa mjöl 1869.

1869 skulle man ha beslutat att man skulle få kyrksilvret ö en del dyrbarheter, som hörde till kyrkan, ö sälja ö köpa såd för, för de fattigas räkning. Den förvarades sedan troligen på kommunal-loftet, ö sedan under många, år så hade kyrkan visserligen kommunions bygg, men det var inte av så värdfullt slag.

Kommunalskatts hustru Anna Svensson (jfr uppt. om folkbiblioteket!) har för meddel. nämnt att det var en så värdfull uppgift att vara kommunal skatteförvaltare det året. Men man var det.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år - 68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

28

Thålig ek där det boll människor.

I Kjädarp på Gästgävarens ägor var det i min barndom en stor ek. Min mor sade att på den tiden hon var barn var där en grön på eken som var grön, men det var inte någon grön, som var grön på den som jag minns den. Det var "håla eken". Så kände vi den. Det var ett stort rum inne i den, o där såg trä-naglar inne i den i lagom höjd till att hänga opp saker på. Man sade att under snapphetiden hade det varit människor som varit i eken. Snapphanas skulle ha bollt i den. Ollonvin hade även brukat bo i den. Eken blev uppbränd på stället, där den stod.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29

Resor och handel med trävaror. 1-8

Det som var det viktigaste i de där resorna det var att de kunde säga ö få lite bra betalt ö ha bra säd med sig tillbaka.

De flesta resorna gjordes på sommaren, då de hade tillagt värden. Då blev det en tid som inte var så brud. De hade blott vid-hörtnad, ö denna började man inte förr än den 11. eller 12. juli. Så då kunde de höra rätt många "äckor" under den tiden.

Jag kan inte minnas att man köpte något onet i Lund, men när man var åt Hålsingborg, då köpte man säd där.

Däremot var det vanligt att man tog med sig bud åt andra som själva ej körde - ö köpte hem säd åt

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år ~68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

30

2

dem. Det var i synnerhet torpare, som man hade sådana bud med sig åt, ö när min far var med farfar som ung hade han många sådana bud som man skickade med honom. De skickade med efter t. ex. en skäppa säd. De använde ju inte så mycket säd, ty de blandade ju potatis i brödet. Av dessa som han hade haft bud åt

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

31

3
Det fanns bönder nerifrån stället, som kommo
opp hit ö finge trävaror, vilka vi sedan köpte
ner till dem med. Dessa blevo alltid mycket väl
mottagna ö trakterade på bästa sätt, ö när
man sedan härifrån kom till dem med träva-
ror, mottogs man av dem ännu mycket bättre.
De dukade upp så väldigt mycket god mat,
ö man blev tynden ligga i de finaste säng-
ar. Ja, genom dessa affärs förbindelser fingo
de som köpte resor goda vänner neråt vä-
gen, hos vilka de sedan kunde laga in ö
stanna över natten, när de behövde logi. Ty det
var inte alltid det bästa att få logi på stället.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år ~ 68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

32

4
När de körde resor så hade de mat med sig i ett "äcke-
skrin" av trä eller i en mes [måjs] av läder. I detta ha-
de man bröd o ost samt smör, som förvarades i en
smörask av trä - en svarvad smörask. Inte sällan
hade de även en äggkaka med sig i en äggkakask.

Foder till oxarna hade man i en repsäck av
nåbverk av rep. Men det kan i detta samman-
hang nämnas att det fanns saftig klöver och
gult foder på slätten och man stal ofta till att fod-
ra stallarna med.

Att man tog vad man behövde för att ge dem
för gången ansågs ganska själofallet, men att ta-
ga med sig foder hem var oäfft.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

33

5

Man hade på resan ner med sig en extra långvagn (ofång att ha mellan kärrorna på fordonet), o om så resan hade gått lyckligt ner, så att de inte hade behövt att använda den där långvagnen, då sålde man den, ty man ansåg att man behövde den inte på hemresan. Pojkar o drängar som voro med o körde ett lass, fingo sälja denna långvagn för deras egen räkning o behålla pengarna att festa på. De brukade gå till ett näringsställe i staden o köpa en filbunke. "Måtro det var något gott."

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år ~68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

34

När de var utåt där åt stället, då började stultarna att "besa" ibland, sommaren. För den skull så hörde de mycket, dels tidigt om morgnarna o dels sent om kvällarna, då insekterna inte besvärade.

En gång, då far o farfar hade varit nere i Lund med bröder o de voro väl vid Röstånga eller nägnställe där, då började farfars stutar att dra så förskräckligt o fara stutar, som var efter, de för nummo något, för de fröso. När de hade hört på det oätlet omkring en fjärdings väg, då såg först farfar ett lyse, som blossade till från vagnen o for bort till in till öronen på honom, o far såg även det där lyset, o till där på lätlade det för stultarna

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

35

7
all draga så, lasset blev inte längre så tungt mer.

Man körde ner till Lund ö där mötte de som ville köpa virke upp. Det var bönder ö folk från de stora gårdarna, deras ladufogdar eller vad de kallades. Man fick sedan köra ut med lasset till dessa gårdar. Knutstorp ö Axevold hörde jag ofta talas om. Där köpte de virke.

Även danskar voro där i Lund och köpte av göingarna. De hade antagligen någon upplagsplats, där de fingo lämna det. Göingarna hade lite svårt att förstå danskarnas räkneord ö danskarna gjorde namn av göingarna för deras okunnighet.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

36

8
Var by hade sitt såg. Man kunde emellertid inte kant-
säga bräderna, utan man kandsade dem för hand. Un-
der tiden då man sågade, höll man på där både
natt o dag o en person hade till sin speciella upp-
gift att lysa vid sågningen.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år ~68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

37

Bryllgille.

För talade om att de kunde hålla på stundom en hel vecka o gå på bryllgille. De gingo inte dit förrän arbetet hos dem själva för dagen var slut.

Den enda gången som meddel. själv varit med att bryta, var man inte i en bastu, utan man var vid en eld ute i det fria. Den var i en håla gräv i sanden vid en mur o linet hade man på stakar över elden. Ett gammalt funtimmer stod o rörde runt i linet. Då började man på morgonen o höll på hela dagen.

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år ~68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

38

Brytvisor.

Blott en gång har meddel. hört s. k. brytvisor. Det var en gång som man plodade potatis ö då var där en gumma med, som hade vacker röst och man bad henne sjunga brytvisor, för att man skulle få höra dem. Hon sjöng visor på skånska. Men meddel. minns inte nu mer en par rader:

"vilda vantar
med svarta kantar!"

ACC. N:R. 5677

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: Västra Göinge Adress: Gårdby
Socken: Röke Berättat av: Hilma Paulsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -68 i Röke sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

39

Vävla kreatur.

Min far han vaktade kreaturen för vargarna i Hårsjö skogar, för vargarna fanns där då. Farfar hade gård där. Han gick ute med dem om nätterna under sommaren. Fick gå ut på eftermiddagen. Hade en näver lur med sig att blåsa i, om vargarna skulle komma. Framåt midnatt, när kreaturen gick ö lade sig. lade han sig vid en trogen ko. Han gick två somrar på detta sättet. En gång var där verkligen en varg, som varit så när-gången, så han hade rivit ö sårat en ko, men blivit skrämd, då pojken blåste i lur. - Man hade för sig att vargarna högg efter fostert på kor som voro ikalo.

Skriv endast på denna sida!